

АНОТАЦІЯ

Киричек Д. О. Орфоепія як кроскультурна детермінанта виконавської інтерпретації вокальної музики. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Наукове обґрунтування на здобуття ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). – Національна музична академія України, Міністерство культури України, Київ, 2026.

Зміст анотації. Наукове обґрунтування присвячено дослідженню феномену вокальної орфоепії та його ролі у вокальному виконавстві. Багатоаспектність явища розкривається через звернення до його історичних передумов, кроскультурних проявів та художньо-виконавського потенціалу. **Об'єктом** дослідження в роботі стала практика мультилінгвального вокального виконавства як сфера взаємодії мовних і музично-культурних традицій, що передбачає освоєння та художнє втілення виконавцем властивого їм мовного, музично-інтонаційного, артикуляційно-фонетичного, вокально-технічного досвіду та уявлень про звучання. **Предмет дослідження** — вокальна орфоепія як чинник і носій кроскультурної взаємодії у виконавській інтерпретації вокальної музики.

Актуальність теми зумовлена особливостями виконавської практики сьогодення. Процеси глобалізації - міжнародна мобільність виконавців, система міжнародних конкурсів та космополітичний характер сучасної артистичної кар'єри – та діджиталізація музичної культури утворюють той контекст, у якому мультилінгвальність, що історично властива вокальному мистецтву, набуває нового масштабу, взаємодія різних мовних і музично-культурних традицій стає більш інтенсивною. Репертуар, сформований за таких умов, ставить перед виконавцем завдання не лише нормативної вимови, а й пошуку художньо переконливих засобів втілення кроскультурної взаємодії в музиці.

Особливої актуальності саме для вітчизняного мистецтвознавства

проблема вокальної орфоепії набуває у зв'язку з розширенням присутності українського вокального мистецтва в міжнародному виконавському просторі після 2022 року та зверненням до українського репертуару виконавців, для яких українська мова не є рідною. Водночас в українському музикознавстві художньо-виконавські функції вокальної орфоепії та її роль у взаємодії різних мовно-вокальних традицій залишаються недостатньо систематизованими.

Мета роботи полягає у тому, щоб дослідити роль вокальної орфоепії у кроскультурній взаємодії мовних і музично-культурних традицій у практиці мультилінгвального вокального виконавства та окреслити художньо-виконавські й методологічні засади роботи з нею. Поміж основних **завдань** дослідження – простежити історичні передумови, еволюцію вокальної орфоепії та процес її термінологічного закріплення; охарактеризувати італійську, німецьку та українську мовно-вокальні традиції з погляду взаємодії їхніх артикуляційно-фонетичних, музично-інтонаційних і вокально-технічних параметрів; окреслити методологічні засади роботи над вокальною орфоепією та можливості застосування цифрових інструментів для аналізу її виконавських проявів; проаналізувати орфоепічні аспекти кроскультурної взаємодії у практиці виконання різномовного вокального репертуару та їхню роль у художній інтерпретації; виявити роль вокальної орфоепії у формуванні та медіарепрезентації виконавського образу в кроскультурних і мультимедійних контекстах.

Методологія дослідження ґрунтується на поєднанні компаративного, семіотичного та виконавсько-інтерпретаційного підходів. Для поглибленого аналізу окремих проявів кроскультурної взаємодії застосовано метод case study (підрозділ 2.2). Для виявлення та характеристики окремого тематичного напрямку українського вокального виконавства на матеріалі цифрових стрімінгових платформ у підрозділі 2.2.3. застосовано контент-аналіз. Для об'єктивізації фізично-акустичного виміру вокальної орфоепії у підрозділі 1.3 застосовано спектральний аналіз.

Наукова новизна дослідження полягає в концептуалізації вокальної орфоепії як чинника і носія кроскультурної взаємодії у виконавській інтерпретації вокальної музики. Запропоновано розглядати орфоепічні параметри вокального виконання не лише в аспекті норм вимови, а й як складову художнього образу, безпосередньо пов'язану з культурно-лінгвістичними й музично-інтонаційними традиціями та особливостями вокальної техніки. На матеріалі окремих виконавських і рецептивних кейсів виявлено різні форми функціонування орфоепії у ситуаціях кроскультурної та інтермедіальної взаємодії. Окреслено можливості цифрових технологій для об'єктивізації фізично-акустичних параметрів вокальної орфоепії та розширення доказової бази її дослідження.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його результатів у виконавській та вокально-педагогічній роботі над мультилінгвальним академічним репертуаром.

У підсумку дослідження **доведено**, що у практиці мультилінгвального академічного вокального виконавства вокальна орфоепія виходить за межі нормативної вимови і набуває ширшого художньо-інтерпретаційного значення: через взаємодію мовних, музично-інтонаційних та вокально-технічних чинників вона бере участь у формуванні звукового образу твору та виступає одним із засобів кроскультурної взаємодії.

Ключові слова: вокальна орфоепія, вокальне мистецтво, виконавська інтерпретація, кроскультурна детермінанта, бельканто, міжкультурний діалог, вокальна школа, дикція, вокально-артикуляційний апарат.

SUMMARY

Kyrychek D. O. Orthoepy as a cross-cultural determinant of performer interpretation of vocal music. – Qualifying scientific work presented as a manuscript.

Scientific substantiation submitted for the degree of Doctor of Arts in specialty 025 “Musical Art” (field of knowledge 02 “Culture and Arts”). – National Music Academy of Ukraine, Ministry of Culture of Ukraine, Kyiv, 2026.

Abstract Content. The scientific substantiation is devoted to the study of the phenomenon of vocal orthoepy and its role in vocal performance. The multifaceted nature of this phenomenon is explored through its historical background, cross-cultural manifestations, and artistic and performative potential. The **object of the research** is the practice of multilingual vocal performance as a sphere of interaction between linguistic and musical-cultural traditions, involving the performer’s acquisition and artistic embodiment of the linguistic, musical-intonational, articulatory-phonetic, and vocal-technical experience inherent in these traditions, as well as conceptions of their characteristic sound. The **subject of the research** is vocal orthoepy as both a factor and a vehicle of cross-cultural interaction in the performer interpretation of vocal music.

The **relevance of the research topic** is determined by the specific features of contemporary performance practice. Processes of globalization — including the international mobility of performers, the system of international competitions, and the cosmopolitan nature of contemporary artistic careers — together with the digitalization of musical culture create a context in which multilingualism, historically inherent in vocal art, takes on a new scale and interaction between different linguistic and musical-cultural traditions becomes increasingly intensive. Repertoire shaped under such conditions confronts the performer not only with the

task of achieving normative pronunciation, but also with the need to find artistically convincing means of embodying cross-cultural interaction in music.

The problem of vocal orthoepy has acquired particular relevance for Ukrainian art studies due to the expanding presence of Ukrainian vocal art in the international performance arena since 2022 and the growing engagement with Ukrainian repertoire by performers for whom Ukrainian is not a native language. At the same time, the artistic and performative functions of vocal orthoepy and its role in the interaction of different linguistic-vocal traditions remain insufficiently systematized in Ukrainian musicology.

The **aim of the study** is to investigate the role of vocal orthoepy in the cross-cultural interaction of linguistic and musical-cultural traditions within the practice of multilingual vocal performance, and to outline the artistic-performative and methodological principles of working with vocal orthoepy. Among the main **objectives** of the study are: to trace the historical prerequisites and evolution of vocal orthoepy, as well as the process of its terminological consolidation; to characterize the Italian, German, and Ukrainian linguistic-vocal traditions in terms of the interaction among their articulatory-phonetic, musical-intonational, and vocal-technical parameters; to outline the methodological principles of work on vocal orthoepy and the possibilities of applying digital tools to the analysis of its manifestations in performance; to analyze the orthoepic aspects of cross-cultural interaction in the performance of multilingual vocal repertoire and their role in artistic interpretation; and to identify the role of vocal orthoepy in the formation and media representation of the performer's artistic image in cross-cultural and multimedia contexts.

The **research methodology** is based on a combination of comparative, semiotic, and performance-interpretive approaches. The case study method is employed for an in-depth analysis of particular manifestations of cross-cultural interaction (Section 2.2). Content analysis is applied in Section 2.2.3 to identify and characterize a specific thematic strand of Ukrainian vocal performance on the basis of materials available on digital streaming platforms. Spectral analysis is

employed in Section 1.3 to objectify the physical-acoustic dimension of vocal orthoepy.

The **scientific novelty** of the study lies in the conceptualization of vocal orthoepy as a factor and a vehicle of cross-cultural interaction in the performer interpretation of vocal music. The study proposes considering the orthoepic parameters of vocal performance not only in terms of pronunciation norms, but also as a component of the artistic image, directly related to cultural-linguistic and musical-intonational traditions as well as to the specific features of vocal technique. Drawing on selected performance and reception case studies, the research identifies different modes of functioning of orthoepy in situations of cross-cultural and intermedial interaction. The potential of digital technologies is outlined for providing objective evidence of the physical-acoustic parameters of vocal orthoepy and for strengthening the evidentiary basis of its study.

The **practical significance** of the study lies in the potential application of its findings in performance practice and vocal pedagogy when working with multilingual academic repertoire. The study **demonstrates** that, within the practice of multilingual academic vocal performance, vocal orthoepy extends beyond normative pronunciation and acquires a broader artistic and interpretive significance: through the interaction of linguistic, musical-intonational, and vocal-technical factors, it contributes to shaping the sonic image of a work and functions as one of the means of cross-cultural interaction.

Keywords: vocal orthoepy, vocal art, performer interpretation, cross-cultural determinant, bel canto, intercultural dialogue, vocal school, diction, vocal articulatory apparatus.

Список опублікованих праць за темою роботи

1. Киричек Д. О. (2025) Імідж українських баритонів Миколи Ковалю, Романа Майбороди та Івана Пономаренка в мультимедійному просторі: аналіз і перспективи. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 4 (7), 69-75.
DOI: <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-4.11>
2. Киричек Д. О. (2025) Цифрові інструменти у дослідженні орфоепічних аспектів співу. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського*. 143, 182–194.
DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2025.143.342820>
3. Киричек Д. О. (2026) Орфоепічність виразності як елемент художнього задуму фільму “Повернення Баттерфляй”. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 97, том 2, 80-85. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/97-2-11>.
4. Kyrychek D. Solomiya Krushelnytska: Between History and Myth. In: *Culture and Art as Means Shaping National Identity/* International scientific conference. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2026. March 4–5, 2026. P. 103-106.
DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-26>
5. Kyrychek D. Orthoepy as a cross-cultural determinant of performer interpretation of vocal music // ISIPAE 2026 5th International Symposium on Interdisciplinary and Progressive Arts & Education (ISIPAE) February 28-March 1, 2026 Istanbul, Turkiye Proceedings Book Dr. Hasan Said Tortop Editor 2026, P. 29 // e-ISBN Proceedings Book: 978-605-06724-2-8 e-Printed by: Genç Bilge (Young Wise) Publishing, Isparta (Turkiye) Published Date: February 28, 2026.
6. Киричек Д. О. Особливості втілення орфоепії культурного героя у фільмі Олега Фіалка «Повернення Батерфляй». *УКРАЇНА. ЄВРОПА. СВІТ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях*. Вип. 8: Матеріали Восьмої Міжнародної науково-практичної конференції. 7-9 листопада 2024 року. Київ - 2025. С. 215-222. DOI: <https://doi.org/10.31318/2786-8877.8.2025.355541>

7. Киричек Д. О. Використання цифрових технологій у дослідженні орфоепії виконавської практики// «Проблеми методології сучасного Мистецтвознавства та культурології»). В кн.: Т е з и VІ міжнародної наукової конференції. Національна академія мистецтв України, Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України, Інститут культурології НАМ України, Національна музична академія України імені п. І. Чайковського, Зеленогурський університет (Польща). 13–14 листопада 2024 року. С. 84-87. https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/conf_docs/tesy/2025-01/Methodology_Tesy_13-14_11_2024_9.pdf
8. Киричек Д. О. Українська баритональна школа в мультимедійному просторі сучасності. В кн.: Метастратегії екрану/мистецтв в умовах постглобалізму та пост- колоніалізму/ Зб. наук. ст. та тез наук. повід. за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 31.10.2024 р. К.: ІК НАМ України, 2024. С. 92 -96. <https://mari.kyiv.ua/node/407>

Інформація про наукову апробацію результатів дослідження

Кваліфікаційну наукову працю обговорено на засіданнях кафедри оперного співу та історії світової музики Національної музичної академії України. Матеріали дослідження системно та послідовно пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях.

Участь у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях

1. *Orthoepy as a cross-cultural determinant of performer interpretation of vocal music* // ISIPAE 2026 5th International Symposium on Interdisciplinary and Progressive Arts & Education (ISIPAE) February 28-March 1, 2026 Istanbul, Turkiye. Програма: <https://isipae.net/event-schedule>

2. *Orthoepy as a cross-cultural determinant of performer interpretation of vocal music* // Music and Mediation Conference. Elder Conservatorium of Music, University of Adelaide/ 9-10 June 2025.
3. *Цифрові технології в аналізі орфоенії вокального твору.* // Процес музичного стилетворення: композитор та виконавець. Всеукраїнська науково-практична конференції українського товариства аналізу музики і кафедри теорії та історії музичного виконавства. Національна музична академія України імені П. І.Чайковського. 25-26 квітня 2025 року. Програма: <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Programa-konferentsiyi-V.G.Moskalenka-2025-dlya-NMAU.pdf>
4. *Використання цифрових технологій у дослідженні орфоенії виконавської практики*// «Проблеми методології сучасного Мистецтвознавства та культурології». V міжнародна наукова конференція. Національна академія мистецтв України, Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України, Інститут культурології НАМ України, Національна музична академія України імені П. І.Чайковського, Зеленогурський університет (Польща). 13–14 листопада 2024 року. Програма: <https://mari.kyiv.ua/node/406>
5. *Особливості втілення орфоенії культурного героя у фільмі Олега Фіалка «Повернення Батерфляй»*// Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях. Восьма міжнародна науково-практична конференція 7–9 листопада 2024 року. Київ — 2024. Програма: http://knmau.com.ua/wp-content/uploads/77_Programa-2024.pdf
6. *Українська баритональна школа в мультимедійному просторі сучасності.* //Всеукраїнська науково-практична конференція “Метастратегії екрану/мистецтв в умовах постглобалізму та постколоніалізму”. Національна академія мистецтв України. Інститут культурології НАМ України. Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України 31 жовтня 2024 року. Програма: <https://mari.kyiv.ua/node/407>.

Апробація творчого мистецького проекту

Програми творчого мистецького проекту були апробовані у концертній та оперно-сценічній практиці, зокрема у концертах-іспитах і підсумковій презентації творчого мистецького проекту на здобуття ступеня доктора мистецтва:

28.05.2025. Киричек Д.О. Концерт аспіранта творчої аспірантури кафедри оперного співу. Київ: 2025. Оперна студія НМАУ ім. П. І. Чайковського. Партія Гурмана з опери «Украдене Щастя» Ю. Мейтус.

15.05.2026. Киричек Д. О. Концерт аспіранта творчої аспірантури кафедри оперного співу. Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, малий зал імені академіка О. С. Тимошенка. Київ: 2026.

10.06.2026. Киричек Д.О. Творчий мистецький проєкт «Орфоепія як кроскультурна детермінанта виконавської інтерпретації вокальної музики» на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва.

Програма проєкту охоплювала різножанрові твори, які концептуально поділяються на два основні музичні блоки: великоформатний оперний репертуар (арії) та камерно-вокальну лірику (романси й балади). Було виконано: *Костянтин Данькевич*. Арія Богдана з опери «Богдан Хмельницький»; *Франц Шуберт*. Балада «Лісовий цар» («Erlkönig») на вірші Йогана Вольфганга фон Гете; *Йоганнес Брамс*. «Як музика, в душі бринить» («Wie Melodien zieht es mir») на вірші Клауса Грота; *Франческо Паоло Тості*. «Остання пісня» («L'ultima canzone») на вірші Франческо Чимміно; *Микола Лисенко*. «Чого ж так поблідли троянди ясні» на вірші Генріха Гейне у перекладі Лесі Українки; *Франческо Паоло Тості*. «Ідеал» («Ideale») на вірші Кармело Еріко; *Семен Гулак-Артемівський*. Каватина Султана з опери «Запорожець за Дунаєм»